

5.11.2020

Kaupunginmuseon lausunto Meri-Rastilan itäosan asemakaavan muutosehdotuksesta

HEL 2019-007132 T 10 03 03

Asemakaavoitus on pyytänyt kaupunginmuseolta lausuntoa Meri-Rastilan itäosan asemakaavan muutosehdotuksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Alue sijaitsee eteläisessä Vuosaarella, Meri-Rastilan osa-alueen itä-osassa ja Kallahden osa-alueen länsiosassa. Pohjoisessa alue rajautuu Vuotiehen, idässä Kallahden asuinalueeseen, etelässä Ullaksenpuiston eteläosaan, Kallahden harjuun sekä vesialueeseen ja lännessä Rikipolkuun, Haruspuistoon, Meri-Rastilan tiehen sekä Harbonkatuun. Kaavahanke on osa Meri-Rastilan kaupunkiuudistusta. Kaavahanke on käsittänyt luonnosvaiheeseen saakka koko kaupunkiuudistusalueen ja on ehdotusvaiheen valmistelun aikana jaettu kahteen osaan (Meri-Rastilan länsiosa ja Meri-Rastilan itäosa).

Meri-Rastilan kerrostaloalue on rakennettu 1990-luvun alussa ja alueella on yhtenäinen ilme, joka kuvastaa oman aikakautensa rakentamistyylejä. Asemakaavan alkuperäisiä tavoitteita on ollut mm. yhtenäisen, pienimittakaavaisen, monimuotoisen asuinalueen luominen, jossa korostuu väljyys ja luonnonläheisyys. Asuinrakennukset ovat pääosin hisittömiä kolmikerroksisia kerrostaloja. Alkuperäisessä suunnitelmassa aukiot ja jalankulkyhteydet ovat olleet tärkeässä osassa. Asuinkorttelit luovat selkeää hierarkiaa julkisen, puolijulkisen ja yksityisen tilajaon välille sulkeutumalla kadulle päin ja avautumalla osittain puistoon.

Kaavamuutoksen vaikutuksia:

Kaavaratkaisu perustuu osittain olemassa olevan rakennuskannan purkamiseen, samalla asuntorakentamisen määrän lisäys on 95 190 k-m², julkisten palveluiden lisäys 1 900 k-m² ja liiketilojen lisäys 460 k-m². Kaavamuutos vaikuttaa alueen kaupunkikuvaan merkittävästi. Uuden rakentamisen tehokkuus ja kerrosluvut ovat korkeampia kuin olemassa olevan kaupunkirakenteen.

Kaavan toteuttaminen tiivistää yhdyskuntarakennetta metron varrella ja lisää alueen asukasmäärää noin 2 000 asukkaalla. Rakentamista syntyy olemassa oleville tonteille ja viheralueille, joita uudet korttelialueet pienentävät. Osa kaavaratkaisun rakentamisesta vaatii olemassa ole-

5.11.2020

van rakennuskannan purkamista. Uusi rakentaminen hyödyntää mahdollisimman paljon olemassa olevaa katu- ja teknisen huollon verkkoa. Uudet kadut tehdään pistomaisina yhteyksinä tukeutuen Meri-Rastilan tiehen ja Halkaisijantien. Kaavaratkaisu mahdollistaa uuden 250-paikkaisen päiväkodin rakentamisen Pohjavedenpuiston länsiosaan. Samalla mahdollistetaan vanhojen pienten päiväkotiyksiköiden purkaminen ja asuntorakentaminen niiden tilalle.

Kaavamuutos vaikuttaa merkittävästi Meri-Rastilan itäosan ja Kallahden länsiosan kaupunkikuvaan ja maisemaan. Nykyisen rakennuskannan kerrosluvut ovat pääosin kolme kerrosta, kun uuden rakentamisen kerrosluvut vaihtelevat yhdestä kahdeksaan kerrokseen.

Kulttuuriympäristöistä todetaan asemakaavaselostuksessa seuraavasti: Meri-Rastilassa ja Kallahdessa Meri-Rastilan ja Kallahden pienalueet ovat ennen taajama-asutuksen kehittymistä olleet Rastbölen kartanon ja Skatan tilan maita. Ison Kallahden pohjoisrannalla sijainneen Sjökul- lan torpan laakso on maisemassa 1800-luvun lopulta avoimena säilynyt alue. Muilta osin alue on ollut pääosin harvaan asuttua metsäselännet- tä 1600-luvulta 1800-luvun lopulle, jolloin 1800-luvun puolivälissä alka- nut höyrylaivaliikenne toi kesäasutusta myös Vuosaareen. Ison Kallah- den rantavyöhykkeellä on säilynyt joitakin suojeltuja historiallisia huvila- rakennuksia, joiden alkuperäiset pihapiirit ja ympäröineet puutarhat ovat pääosin hävinneet. Alue sisältyy Ramsinniemen ja Kallahden ran- tavyöhykkeeseen, joka on osa maisemakulttuurin kannalta merkittävää merellisten huvila-alueiden maisemakokonaisuutta. Se on myös Uu- denmaan maakuntainventoinnin kohde ja maakunnallisesti arvokkaaksi määriteltyä kulttuuriympäristöä. Kaava-alueen maisemassa on havait- tavissa edelleenkin huvilakauden rakennusten, puutarhanjäänneiden ja entisten laituriipaikkojen ohella kolme kivilouhosta Pohjavedenpuiston eteläosassa.

Ison Kallahden puiston VP-alueella kaavan merkittävimminä tavoitteina on rantojen ja sisämaan puistojen välisten reittiyhteyksien parantami- nen ja alueen kulttuurihistoriaa ilmentävien piirteiden kehittäminen. Sjökul- lan torppaa ympäröivät niittyalueet on säilytetty mahdollisimman laajana ja alueen luonteen säilyminen avoimena on turvattu kaavamää- räyksellä. Puiston lounaisreunaan sallitaan AR-korttelialue, jolloin puis- ton osa muuttuu käyttötarkoitukseltaan asumiseen.

Merkittävimmät muutokset kaava-alueella kohdistuvat Pohjavedenpuis- ton kallioiseen lähivirkistysalueeseen. Kaavaratkaisu mahdollistaa Poh- javedenpuiston nykyiselle alueelle useita uusia kortteleita. Vuotien var- ressa kahden uuden asuinkorttelin, lännessä päiväkotikorttelin ja ete- lässä kahden asuinkorttelin, pysäköintilaitoksen ja uuden katuyhteyden

5.11.2020

sijoittamisen nykyiselle viheralueelle. Virkistysyhteydet säilyvät pääpiirteissään ja kaavassa on osoitettu verkostoa täydentäviä yhteyksiä.

Meri-Rastilalle tyypillistä kaupunkirakenteellista ideaa jatketaan siten, että kaikki uudet korttelit rajautuvat puistoihin ja asunnoista ja pihoilta avautuu näkymiä puistoon rakennusten väleistä. Uuden rakentamisen tehokkuus on merkittävästi olemassa olevaa kaupunkirakennetta tehokkaampaa. Sitä pyritään sovittamaan olemassa olevaan ympäristöön porrastuvan ja pistemäisen massoittelemalla avulla sekä julkisivumääräyksin, jotka määrittävät väri- ja materiaalivalintoja, sekä paikoin rajautumista ympäristöön.

Kaupunginmuseon lausunto:

Kaavamuutos merkitsee erittäin suurta kaupunkikuvallista muutosta Meri-Rastilassa ja laajemmin Vuotien ympäristössä. Alueen puistot pienenevät ja rakennettu ympäristö tiivistyy huomattavasti. Alueen suhteellisen matala rakennuskanta täydentyy alkuperäisestä kaavaratkaisusta poikkeavilla korkeilla asuinrakennuksilla. Purettavaksi suunnitellut rakennukset on esitelty perustiedoin varustettuna kaavaselostuksen liitteessä. Asuinrakennukset ja päiväkotit Rastila ovat arkkitehtitoimisto Helin & Siitonen suunnittelemissa ja ne valmistuivat 1991. Saman ikäisen päiväkotit Katiskan on suunnitellut arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä.

Kaava-alueella, Ison Kallahden puistossa, sijaitsee kaksi asemakaavalla suojeltua huvilaa, yksi suojeltu torppa ja sen piharakennus sekä vanha vesitorni. Rakennusten suojelumerkintä on sr-2, ja ne on suojeltu kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaina rakennuksina. Puistossa torpan pohjoispuolella on sa-1 -alue: kulttuurihistoriallisista ja maisemallisista syistä pääosin avoimena säilytettävä alueen osa.

Asemakaava-alueella on vanha tielinja Pohjavedenpuiston itäpuolella, joka on nyt käytössä kevyenliikenteenväylänä. Tie on 1800-luvun puolivälistä karttavertailun perusteella. Se ei ole kuitenkaan ole kiinteä muinaisjäännös käytössä olevana tielinjana eikä näin ollen merkitty suoje-lukohteeksi. Tien eteläpään kohdalle mahdollistetaan asuinrakentaminen, mutta sen pohjoispää säilyy kevyenliikenteenväylänä. Pohjavedenpuistossa on kolme vanhaa kivilouhimoa. Ne ovat VL -alueella ja merkitty geologisina kohteina, ge.

Kaupunginmuseo pitää valitettavana, että kaupunkiuudistus merkitsee olemassa olevien viheralueiden pienemistä ja muuttamista rakennusmaaksi sekä mittavaa nuoren, käyttökelpoisen rakennuskannan purkamista.

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

5.11.2020

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Postiosoite

PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin

+358 9 310 1060

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

fi0680001200062637

Alv.nro

fi02012566